

Särskild rapport

Kan EU:s initiativ om kompetenscentrum på ett ändamålsenligt sätt bidra till att minska kemiska, biologiska, radiologiska och nukleära risker som härrör från länder utanför EU?

EUROPEISKA
REVISIONSRÄTTEN

EUROPEISKA REVISIONSRÄTTEN
12, rue Alcide De Gasperi
1615 Luxembourg
LUXEMBOURG

Tfn +352 4398-1

E-post: eca-info@eca.europa.eu
Internet: <http://eca.europa.eu>

Twitter: @EUAuditorsECA
YouTube: EUAuditorsECA

En stor mängd övrig information om Europeiska unionen är tillgänglig på internet via Europa-servern (<http://europa.eu>).

Luxemburg: Europeiska unionens publikationsbyrå, 2014

ISBN 978-92-9207-067-0
doi:10.2865/34258

© Europeiska unionen, 2014
Kopiering tillåten med angivande av källan.

Printed in Luxembourg

Särskild rapport**Kan EU:s initiativ om kompetenscentrum på ett ändamålsenligt sätt bidra till att minska kemiska, biologiska, radiologiska och nukleära risker som härrör från länder utanför EU?**

(i enlighet med artikel 287.4 andra stycket i EUF-fördraget)

Punkt

Förkortningar

I–XI Sammanfattning

1–12 Inledning

1–7 **Åtgärder för att hantera EU:s säkerhetsproblem**

8–12 **EU:s initiativ om kompetenscentrum på CBRN-området**

8–9 Syfte

10–12 Övergripande samordning och struktur

13–15 Revisionens inriktning och omfattning samt revisionsmetod

16–49 Iakttagelser

16–21 **Utformningen av initiativet bygger på en grundlig analys och främjar samarbete och egenansvar i regionerna**

22–28 **Initiativets organisationsstruktur är komplex men generellt sett lämplig**

29–49 **Förvaltningssystem har inrättats men det finns fortfarande vissa brister**

29–35 Förseningar i genomförandeplanen

36–41 Det finns system för urval och genomförande av projekt men partnerländerna måste bli mer delaktiga i dem

42–45 Det finns ett bilateralt samarbete mellan beslutsfattande organ och genomförandeorgan men det finns inte något forum för ett mer omfattande strategiskt samarbete

46–49 Ett övervakningssystem har inrättats

50–53 Slutsatser och rekommendationer

50–51 **Slutsatser**

52–53 **Rekommendationer**

- Bilaga I — Initiativets struktur**
- Bilaga II — Förteckning över regionala sekretariat**
- Bilaga III — Initiativets olika delar och deltagande organ**
- Bilaga IV — Initiativets genomförandeorgan**
- Bilaga V — Förteckning över projekt som för närvarande genomförs inom initiativet**

Europeiska utrikestjänstens och kommissionens svar

CBRN: Kemiska, biologiska, radiologiska och nukleära (hot, varor)

EuropeAid: Generaldirektoratet för utveckling och samarbete – EuropeAid

JRC: Gemensamma forskningscentrumet

NT: Nationell arbetsgrupp

RS: Regionalt sekretariat

Tacis: Programmet för stöd till de nya oberoende staterna och Mongoliet

Unicri: FN:s institut för interregional juridisk forskning

I

Sedan mitten av 1990-talet har EU aktivt arbetat med att minska riskerna för hot mot EU:s säkerhet, främst genom åtgärder som finansierats inom Tacis kärnsäkerhetsprogram.

II

År 2003 antog Europeiska rådet två strategier som lade grunden för framtida åtgärder på säkerhetsområdet: den europeiska säkerhetsstrategin och EU:s strategi mot spridning av massförstörelsevapen.

III

Ett av de instrument som utvecklades till följd av antagandet av dessa strategier var stabilitetsinstrumentet med en budget på 1 820 miljoner euro för åren 2007–2013. Dess syfte är att åtgärda säkerhetsproblem i länder utanför EU, och det omfattar både en kortsiktig och en långsiktig del.

IV

Den enskilt största åtgärden inom den långsiktiga delen är EU:s initiativ om kompetenscentrum på det kemiska, biologiska, radiologiska och nukleära området (CBRN), med en budget på 100 miljoner euro för perioden 2010–2013. Det syftar till att skapa regionala plattformar som på ett heltäckande sätt ska hantera alla aspekter av kemiska, biologiska, radiologiska och nukleära risker som uppstår till följd av naturkatastrofer, olyckor och brott, genom att involvera alla centrala parter på ett mycket tidigt stadium för att på så sätt främja kunskapsutvecklingen i de berörda länderna.

V

Initiativet samordnas och förvaltas av Europeiska utrikes tjänsten och generaldirektoratet för utveckling och samarbete – EuropeAid.

VI

Vid revisionen undersökte revisionsrätten om EU:s initiativ om kompetenscentrum på CBRN-området på ett ändamålsenligt sätt kan bidra till att minska den här typen av risker som härrör från länder utanför EU.

VII

Revisionsrätten drar slutsatsen att EU:s initiativ om kompetenscentrum på CBRN-området på ett ändamålsenligt sätt kan bidra till att minska kemiska, biologiska, radiologiska och nukleära risker som härrör från länder utanför EU, men att flera delar fortfarande måste slutföras.

VIII

Utformningen av initiativet bygger på en grundlig analys och syftar till att åtgärda de brister som konstaterats inom det tidigare Tacisprogrammet. Det heltäckande och efterfrågestyrda tillvägagångssättet med sitt tydliga fokus på regionalt samarbete utgör en långsiktig strategi för att hantera de prioriteringar som fastställdes i den europeiska säkerhetsstrategin och EU:s strategi mot spridning av massförstörelsevapen och som inte ännu inte har åtgärdats. Initiativet innebär att alla berörda parter i partnerländerna involveras på ett mycket tidigt stadium, vilket bidrar till initiativets hållbarhet och partnerländernas egenansvar i de många regioner som berörs.

IX

Initiativet har trots sin komplexitet generellt sett en lämplig organisationsstruktur, som dock är i behov av vissa justeringar. Valet av de två genomförandeorganen och regionerna var väl motiverade, och båda de berörda organen har en specifik roll. De regionala sekretariaten saknar dock teknisk kapacitet. EU:s delegationer utnyttjar inte tillräckligt sin ställning för att öka det politiska stödet i partnerländerna och etablera kontakter med EU:s medlemsstater.

X

Ett lämpligt förvaltningssystem har inrättats och håller på att tas i drift. Vissa delar av initiativet har dock blivit försenade. Det togs inte tillräcklig hänsyn till initiativets komplexitet i den inledande genomförandeplanen. Det innebär att genomförandeplanen inte kunde tillämpas fullt ut eftersom viktiga delar, t.ex. behovsbedömningarna, inte var färdiga när projekturvalet inleddes. I ett tidigare skede av initiativet var partnerländerna inte tillräckligt involverade i projekturvalet. Vissa projekt håller på att genomföras, och övervakningssystem har inrättats. Revisionsrätten noterar att samarbetet mellan de beslutsfattande organen (Europeiska utrikestjänsten och EuropeAid) å ena sidan och genomförandeorganen (gemensamma forskningscentrumet (JRC) och FN:s institut för interregional juridisk forskning (Unicri) å andra sidan endast sker på bilateral basis.

XI

Revisionsrätten lägger fram ett antal rekommendationer som Europeiska utrikestjänsten och kommissionen bör ta hänsyn till för att vidareutveckla initiativet och garantera dess hållbarhet.

Åtgärder för att hantera EU:s säkerhetsproblem

01

Europeiska unionen (EU) lanserade sitt initiativ om kompetenscentrum på det kemiska, biologiska, radiologiska och nukleära området (CBRN) (nedan kallat *initiativet*) i maj 2010. Initiativet är avsett att stärka den institutionella kapaciteten i tredjeländer för att minska de kemiska, biologiska, radiologiska och nukleära riskerna som, om de inte motverkas, kan utgöra ett hot mot EU.

02

Initiativet har en budget på 100 miljoner euro för perioden 2010–2013 och är därmed den enskilt största åtgärden i den långsiktiga delen av stabilitetsinstrumentet¹. Stabilitetsinstrumentet är avsett att ge EU ett nytt strategiskt verktyg för att hantera ett antal globala säkerhets- och utvecklingsproblem. Det omfattar både kortsiktiga och långsiktiga åtgärder² och har en budget på 1 820 miljoner euro för 2007–2013 (73 % för krishantering och 27 % för krisförebyggande). Stabilitetsinstrumentet ger partnerländer utanför EU tekniskt och finansiellt bistånd för riskminimering och beredskap i samband med kemiska, biologiska, radiologiska och nukleära material eller agenser. Enligt Europaparlamentet och rådet bör de åtgärder som antas genom stabilitetsinstrumentet komplettera och vara samstämmiga med de åtgärder som antas inom ramen för EU:s gemensamma utrikes- och säkerhetspolitik.

03

Efter Tjernobyloolyckan 1986 var världssamfundet mycket oroat över riskerna med kärnkraftsanläggningar i Central- och Östeuropa som konstruerats enligt sovjetisk modell. Denna oro ökade med Sovjetunionens fall och framväxten av elva nya oberoende stater (Oberoende staters samvälde eller OSS).

04

År 1991 lanserade Europeiska kommissionen Tacisprogrammet³ i syfte att hjälpa OSS-länderna i övergången till demokratiska marknadsorienterade ekonomier. Programmet avslutades 2006.

05

Inom ramen för Tacisprogrammet kom EU:s medlemsstater och kommissionen överens om att inta en gemensam ståndpunkt om kärnsäkerhet. De lanserade Tacis kärnsäkerhetsprogram⁴ i syfte att ge stöd på plats, utarbeta säkerhets- och tillsynsstrategier, förbättra hanteringen av kärnavfall och erbjuda tidigare sovjetiska kärnvapenforskare arbete inom det civila kärnenergiområdet.

- 1 Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1717/2006 av den 15 november 2006 om upprättande av ett stabilitetsinstrument (EUT L 327, 24.11.2006, s. 1).
- 2 Exempel på kortsiktiga åtgärder: stöd till uppbyggnad av interimsförvaltningar och demokratiska och pluralistiska statliga institutioner. Exempel på långsiktiga åtgärder: utveckling av de rättsliga ramarna och den institutionella kapaciteten, t.ex. när det gäller exportkontroller avseende varor som kan användas för civila och/eller militära eller brottsliga ändamål (varor med dubbla användningsområden).
- 3 Stöd till de nya oberoende staterna och Mongoliet.
- 4 Under perioden 1992–2006 anslogs 1,3 miljarder euro till Tacis kärnsäkerhetsprogram.

06

Till följd av institutionella och mellanstatliga diskussioner om terrorattacker i New York och Irakkriget antog Europeiska rådet 2003 två strategier som lade grunden för framtida insatser på säkerhetsområdet:

a) Den europeiska säkerhetsstrategin⁵, som innehöll en beskrivning av EU:s säkerhetsläge och EU:s viktigaste utmaningar. Dessa var följande:

- Terrorism.
- Spridning av massförstörelsevapen.
- Regionala konflikter.
- Stater i upplösning.
- Organiserad brottslighet.

Rådet konstaterade att EU måste vara mer aktivt, mer enhetligt och mer resursstarkt för att kunna hantera dessa utmaningar, både när det gäller krishantering och krisförebyggande.

b) EU:s strategi mot spridning av massförstörelsevapen⁶ innehöll en färdplan för insatserna på området. Den innehöll särskilt följande prioriteringar:

- Att stödja det internationella systemet för övervakning av icke-spridning.
- Att bistå tredjeländer genom kapacitetsuppbyggnad.
- Att upprätta lagstiftning.
- Att upprätta beredskapsplaner för att ge dem möjlighet att fullgöra sina skyldigheter enligt denna lagstiftning.

07

Den oro som EU gav uttryck för behandlades även i en resolution från FN:s säkerhetsråd 2004⁷. Denna oro är fortfarande relevant, vilket framgår av den senaste händelseutvecklingen i Syrien.

EU:s initiativ om kompetenscentrum på CBRN-området

Syfte

08

Initiativet om EU:s kompetenscentrum på CBRN-området har följande huvudsyften⁸:

- Att stärka de ansvariga myndigheternas och den administrativa infrastrukturens långsiktiga nationella och regionala kapacitet.
- Att stödja och öka den kortsiktiga beredskapen.

09

Dessa syften ska inom initiativet uppnås med hjälp av följande åtgärder:

- a) Åtgärder för att utbilda och hjälpa länderna att genomföra internationella åtaganden för att minska riskerna för spridning av kemiska, biologiska, radiologiska och nukleära ämnen.
- b) Åtgärder för att öka den nationella kapaciteten att utveckla och verkställa rättsliga, administrativa och tekniska åtgärder för att minska riskerna för spridning av kemiska, biologiska, radiologiska och nukleära ämnen.

5 En europeisk säkerhetsstrategi, Europeiska rådet, Bryssel den 12–13 december 2003. Se <http://www.eeas.europa.eu/csdp/about-csdp/european-security-strategy/>

6 EU:s strategi mot spridning av massförstörelsevapen, Europeiska rådet, Bryssel den 12 december 2003. Se http://eeas.europa.eu/non-proliferation-and-disarmament/wmd/index_en.htm

7 FN:s säkerhetsråds resolution 1540 av den 28 april 2004.

8 *The Instrument for Stability – Multi-annual Indicative Programme 2009–2011* (stabilitetsinstrumentet – flerårigt vägledande program 2001–2011), Europeiska kommissionen, 8.4.2009.

- c) Åtgärder för att se till att utbildning och stödinsatser präglas av egenansvar och hållbarhet genom en integrerad regional strategi.
- d) Åtgärder för att tillhandahålla ett fullständigt utbildnings- och stödpaket på CBRN-området (t.ex. exportkontroll, olaglig handel, skydd och säkerhet, krisplanering, krishantering, omplacering av forskare, förvaring och deponering).

Övergripande samordning och struktur

10

Många organ medverkar i initiativet (se även **bilaga I**):

- a) Europeiska utrikestjänsten är det organ som ansvarar för EU:s utrikespolitik. Den ansvarar för initiativets strategiska inriktning genom stabilitetsinstrumentets fleråriga vägledande program, som initiativet är en del av. Utrikestjänsten har även regelbunden kontakt med andra internationella organ som arbetar med hanteringen av kemiska, biologiska, radiologiska och nukleära risker (t.ex. Internationella atomenergiorganet) och diskuterar den allmänna strategin och de allmänna prioriteringarna med dem.
- b) Generaldirektoratet för utveckling och samarbete – EuropeAid (kommissionens avdelning för utvecklingsbistånd) är beslutsfattande organ och ansvarar för genomförandet av initiativets budget. Det förbereder stabilitetsinstrumentets årliga handlingsprogram och övervakar ledningsgruppens och genomförandeorganens arbete: kommissionens gemensamma forskningscentrum (JRC) och FN:s institut för interregional juridisk forskning (Unicri). Sedan 2012 har EuropeAid även förvaltat projekten inom initiativet⁹ och bland annat haft hand om projekturval, tecknande av kontrakt med konsortier som ska ansvara för genomförandet¹⁰ och övervakning.
- c) En ledningsgrupp bestående av experter från EU:s icke-statliga organisationer stöder initiativet genom att ge råd i förvaltningsfrågor, presentera initiativet för partnerländer och försöka få politiskt stöd på hög nivå från dessa länder.
- d) JRC och Unicri genomför initiativet. JRC, som är den avdelning inom kommissionen som är specialiserad på tekniskt och vetenskapligt stöd, bistår vid utarbetandet av projektförslag, projekturval och behovsbedömningar. JRC ansvarar även för att upprätta och underhålla övervakningsmekanismer för projekten och initiativet i sin helhet. Unicri inrättar de regionala sekretariaten och hjälper till att bygga upp strukturer i partnerländerna, utarbeta nationella handlingsplaner och anordna rundabordskonferenser.

9 Unicri förvaltar projekt för vilka kontrakt tecknats före 2012.

10 I Unicris fall handlade det om ideella organisationer över hela världen med relevant expertis. I EuropeAids fall handlade det om statliga myndigheter i EU:s medlemsstater med relevant expertis.

- e) Samtliga av de över 40 partnerländerna utser sin nationella kontaktpunkt som ska samordna CBRN-aktörernas arbete i landet för att underlätta arbetet med att inrätta nationella arbetsgrupper¹¹, anordna möten och sprida relevant information. Partnerländerna ringar även in sina behov med hjälp av ett behovsbedömningsverktyg och upprättar nationella handlingsplaner, i vilka de rangordnar sina behov. Därefter utarbetar de skraddarsydda projektförslag som ska tillgodose dessa behov. Under den fortsatta processen kompletteras projektförslagen med en regional dimension, om en sådan inte redan finns. Därefter finjusterar JRC förslagen och EuropeAid utvärderar, rangordnar och väljer ut förslag för finansiering. Därefter upphandlas projektgenomförandet och genomförandet inleds.
- f) Partnerländerna samarbetar genom regionala sekretariat (RS) (se förteckningen i **bilaga II**). Sekretariaten består av två fast anställda medarbetare: en chef för sekretariatet (som utses av värdlandet) och en regional samordnare (som är anställd av Unicri). De verkar för att öka det regionala samarbetet och ge projektförslagen en regional dimension, bland annat genom följande åtgärder:
- Åtgärder för att underlätta utbyte och samordning av information i regionen.
 - Åtgärder för att hjälpa länderna att bygga upp sin kapacitet att bedöma och tillgodose behov samt identifiera expertområden.
 - Åtgärder för att stödja genomförandet och övervakningen av projekt och ge genomförandeorganen återkoppling på dem.
 - Åtgärder för att främja den regionala medvetenheten om initiativet.

11

EU-delegationen¹² i varje land som deltar i initiativet informeras regelbundet om hur arbetet fortskrider och om relaterade insatser som genomförs i landet.

12

I **bilaga III** illustreras initiativets enskilda delar och de organ som deltar i dess genomförande.

11 De nationella arbetsgrupperna samordnar arbetet ytterligare och utbyter information i sina länder med institutioner som t.ex. ministerier, myndigheter samt forsknings- och lärosäten.

12 EU representeras av 139 EU-delegationer och EU-kontor runt om i världen. För mer information, se http://eeas.europa.eu/delegations/index_sv.htm

Revisionens inriktning och omfattning samt revisionsmetod

13

Syftet med revisionsrättens revision var att granska om EU:s initiativ om kompetenscentrum på CBRN-området på ett ändamålsenligt sätt kan bidra till att minska kemiska, biologiska, radiologiska och nukleära risker som härrör från länder utanför EU. Revisionens övergripande frågeställning delades in i följande tre delfrågor:

- Bygger initiativet på en grundlig analys av situationen före 2010?
- Har initiativet en lämplig organisationsstruktur för att lösa de identifierade problemen?
- Finns det ett lämpligt förvaltnings-system som är i drift?

14

Eftersom initiativet är relativt nytt (lan-serades 2010 och de första projekten inleddes 2013) granskade revisionsrätten inte dess output, verkningar och effekt. I stället granskade den om initiativets tillvägagångssätt, strategi och förvaltning gjorde det sannolikt att det skulle kunna minska CBRN-riskerna i tredjeländer.

15

Revisionsrätten genomförde revisionen mellan oktober 2013 och januari 2014. Revisionsarbetet bestod av en analytisk granskning av relevanta dokument, intervjuer med kommissionen, Europeiska utrikestjänsten, Unicri och ledningsgruppens personal, besök vid två regionala sekretariat (Rabat och Amman) och deltagande i en workshop som hölls inom ramen för ett av projekten.

Utformningen av initiativet bygger på en grundlig analys och främjar samarbete och egenansvar i regionerna

16

EU:s initiativ om kompetenscentrum på CBRN-området är ett viktigt led i den europeiska säkerhetsstrategin och EU:s strategi mot spridning av massförstörelsevapen. Utformningen av initiativet bygger på en grundlig analys där särskild hänsyn tas till följande brister i det tidigare Tacisprogrammet:

- Programmet var i huvudsak ad hoc-baserat, och alla åtgärder ingick inte i en långsiktig strategi.
- Tacisprogrammets genomförande var toppstyrt, med ett centralt beslutscentrum vid kommissionen, vilket gav tredjeländerna små möjligheter till egenansvar. Det fanns därför stor risk för att projekten och resultaten inte skulle bestå när EU-finansieringen upphört¹³.

17

Initiativet om kompetenscentrum innehåller flera innovativa inslag. Tanken är att initiativet ska ha följande egenskaper:

- Vara heltäckande: Det ska minska CBRN-relaterade risker och hot, oavsett om de beror på brott, olycksfall eller naturliga orsaker, och dess minskningsåtgärder ska omfatta förebyggande, upptäckt, krishantering och förvaltningsfrågor. I **ruta 1** nedan ges exempel på dessa risker:
- Bygga på ett tydligt efterfrågestyrt tillvägagångssätt (nedifrån och upp): Experter i partnerländerna fastställer systematiskt landets specifika behov inom alla CBRN-riskområden med hjälp av ett behovsbedömningsverktyg (dvs. gapanalys). De rangordnar sedan de åtgärder som behöver vidtas för att minska dessa risker och hot i en nationell handlingsplan. Slutligen utarbetar de skraddarsydda projektförslag för att hantera de fastställda behoven och åtgärda bristerna i sina riskminimeringssystem.
- Ha ett tydligt fokus på regionalt samarbete mellan partnerländerna: Den expertis och kapacitet som byggts upp i partnerländerna till följd av initiativet utbyts på regional nivå.

13 Detta brukar kallas de givarfinansierade åtgärdernas *hållbarhet*.

Ruta 1

Exempel på CBRN-risker som initiativet avser att minska:

- **Kemiska:** olaglig handel med kemiska material som skulle kunna användas för industriell och/eller brottslig verksamhet (dubbla användningsområden).
- **Biologiska:** epidemier som aviär influensa (fågelinfluensa), en mycket smittsam sjukdom som sprider sig snabbt över flera länder.
- **Radiologiska:** sjukhusavfall, t.ex. ämnen som används vid strålbehandling.
- **Nukleära:** olyckor av det slag som inträffade i Fukushima, där radiologiskt material släpps ut i omgivningen.

18

Alla dessa nya inslag är avsedda att öka egenansvaret i partnerländerna och därmed öka initiativets hållbarhet, dvs. öka sannolikheten för att åtgärdernas resultat består när EU-finansieringen upphör.

19

Regionalt samarbete på säkerhetsområdet är ett viktigt inslag i initiativet. Europeiska utrikestjänsten och kommissionen hade goda skäl att integrera detta inslag i initiativet och fokusera på regionalt samarbete:

- a) Initiativet är inriktat på att minska risker som till sin natur är gränsöverskridande. Kemiska olyckor och epidemier som fågelinfluensan hejdar sig inte vid gränsen.
- b) Partnerländerna har kommit olika långt när det gäller att minska kemiska, biologiska, radiologiska och nukleära risker. Vid regionalt samarbete främjas bästa praxis och partnerländerna kan dra nytta av varandras kunskaper.

20

Initiativets tänkta fördelar är därför inte begränsade till projektens output. Det faktum att grannländer i känsliga geografiska områden som Nordafrika och Mellanöstern träffas för att diskutera och genomföra projekt på säkerhetsområdet utgör ett viktigt mervärde, som i sig bidrar till en kultur av samarbete och säkerhet.

21

Världssamfundet har välkomnat initiativet. Det har godkänts av FN:s säkerhetsråd¹⁴, G8:s globala partnerskap (som bildat en arbetsgrupp för kompetenscentrumen¹⁵) och Nato (där EU stöder Natos CBRN-centrum i Vyskov i Tjeckien¹⁶).

Initiativets organisationsstruktur är komplex men generellt sett lämplig

22

Initiativet har en komplex struktur. Detta beror på det stora antalet inblandade aktörer, den decentraliserade organisationen, dess globala omfattning, mångfalden av regioner och partnerländer samt EU- och FN-organens gemensamma genomförande (se punkterna 10–11). Komplexiteten hänger dock samman med den strategi som valts för initiativet: heltäckande, efterfrågestyrd och regional (se punkt 17).

23

Valet av genomförandeorgan för initiativet, JRC och Unicri, var välmotiverat. JRC, kommissionens interna forskningsorgan, tillhandahåller relevant teknisk expertis, medan Unicri kan använda sig av FN:s diplomatiska nätverk för att ta kontakt med potentiella partnerländer och övertyga dem om att delta i initiativet. I **bilaga IV** ges bakgrunden till valet av varje enskilt genomförandeorgan, deras expertområde och huvudsakliga arbetsuppgifter.

14 FN:s säkerhetsråds förklaring till stöd för EU:s kompetenscentrum av den 12 april 2012.

15 *Global Partnership: Against the Spread of Materials and Weapons of Mass Destruction: President's Report for 2013* (globala partnerskap: mot spridningen av massförstörelsevapen, ordförandens rapport om 2013), Utrikes- och samväldesministeriet, London, december 2013.

16 Se <http://www.jcbrncoe.cz/> för mer information.

lakttagelser

24

Trots att det rör sig om så många organ är deras roller och ansvar tydligt definierade, och varje organ har en specifik roll (se punkterna 10–11).

25

Partnerländerna väljer sin nationella kontaktpunkt och skapar själva en nationell arbetsgrupp som följer JRC:s och Unicris riktlinjer och rekommendationer. Denna autonomi är avgörande för att de ska acceptera initiativet och är förenlig med dess allmänna efterfrågestyrda strategi.

26

När det gäller valet av regioner som skulle omfattas av initiativet valde Europeiska utrikestjänsten och kommissionen, av förklarliga skäl, främst regioner i länder i närheten av EU och/eller EU-associerade länder (se **bilaga II**). Det rör sig dock om så många regioner och länder att efterfrågan på medel till bra projekt mycket väl kan vara större än de tillgängliga resurserna. Det kan vara nödvändigt att prioritera projekt i de områden som är mest relevanta för EU:s säkerhet för att se till att de tillgängliga medlen används på bästa sätt.

27

De regionala sekretariaten (se punkt 10) har för närvarande begränsad teknisk expertis. Det gör att de har svårt att fullgöra delar av sitt uppdrag, t.ex. att bistå i utvecklingen och finslipningen av projektförslag och att underlätta genomförandet av projekt längre fram.

28

EU:s delegationer i partnerländerna informeras regelbundet om initiativet men spelar ännu inte någon tillräckligt aktiv roll. De har den expertis som behövs för att stödja de regionala sekretariaten och de nationella kontaktpunkterna. Ännu viktigare är att de har den diplomatiska expertis som kan hjälpa dem att få och bibehålla politiskt stöd på hög nivå i partnerländerna och öka medvetenheten om EU:s medverkan.

Förvaltningssystem har inrättats men det finns fortfarande vissa brister

Förseningar i genomförandeplanen

29

Europeiska utrikestjänsten och EuropeAid tog inte hänsyn till initiativets komplexitet när de upprättade genomförandeplanen (se **bilaga III**). Det tog längre tid än väntat att bygga upp strukturerna i partnerländerna. Det berodde på de politiska omständigheterna och på att det nationella stödet på hög nivå varierade, att partnerländerna var så olikartade, att deras tidigare erfarenhet av att minska kemiska, biologiska, radiologiska och nukleära risker varierade och att de hade kommit så olika långt när det gällde att bygga upp de relevanta strukturerna (t.ex. nationella arbetsgrupper).

30

Denna komplexitet gjorde inte bara att utnämningen av nationella kontaktpunkter försenades utan även inrättandet av nationella arbetsgrupper.

lakttagelser

31

Genomförandeplanen bestod bland annat av en rad steg, från behovsbedömningar med hjälp av ett specialutvecklat verktyg till nationella handlingsplaner följda av projektförslag för att tillgodose de fastställda behoven.

32

Syftet med behovsbedömningsverktyget var att systematiskt identifiera de risker som var specifika för länderna på alla CBRN-relaterade riskområden. Utarbetandet av verktyget hade redan planerats i ett avtal från 2010 mellan EuropeAid och Unicri. På grund av förseningarna med genomförandet av initiativet (se punkterna 29–30) tog EuropeAid upp det på nytt i sitt årliga handlingsprogram för 2012.

33

EuropeAid ansåg att Unicri inte hade tagit tillräcklig hänsyn till partnerländernas administrativa kapacitet när de utarbetat verktyget, vilket ledde till att slutprodukten blev alltför komplex. EuropeAid lade i mars 2013 därför över uppgiften på JRC, som presenterade en ny, förenklad version i december 2013. Efter att ha testat den i tre partnerländer blev den fullt tillgänglig i början av 2014. Det finns i dag två verktyg som ska hjälpa partnerländerna att utarbeta sina nationella handlingsplaner.

34

När en behovsbedömning har gjorts bör länderna utarbeta nationella handlingsplaner där de anger vilka åtgärder som behövs för att tillgodose de behov som identifierats i fråga om katastrofberedskap, förebyggande, upptäckt och minskningsåtgärder. I slutet av 2013 hade fem partnerländer utarbetat förslag till handlingsplaner.

35

På grund av alla dessa förseningar kunde Europeiska utrikestjänsten och EuropeAid inte hålla fast vid genomförandeplanen som planerat. Projektet hade påbörjats innan behovsbedömningen var gjord och de nationella handlingsplanerna hade utarbetats.

Det finns system för urval och genomförande av projekt men partnerländerna måste bli mer delaktiga i dem

36

När det gäller projekturvalet kommer de flesta förslagen från partnerländerna eller de regionala sekretariaten. Vissa kommer dock även från genomförandeorganen. Genomförandeorganen kan visserligen bidra till initiativet genom att lämna in projektförslag, men detta är inte förenligt med initiativets efterfrågestyrda strategi.

37

JRC granskar alla förslag och ser tillsammans med EuropeAid till att de innehåller SMART-mål¹⁷ och indikatorer. Under det första projekturvalet gjorde EuropeAid, Unicri och JRC ändringar i förslagen. De slog samman vissa av dem och slopade andra, utan att alltid informera förslagens upphovsmän. Detta äventyrade upphovsmännens egenansvar och har påverkat utvecklingen av initiativet negativt.

38

Från och med maj 2013 kan de deltagande partnerländerna föreslå projekt när som helst, i stället för bara en gång om året som var fallet tidigare. EuropeAid godkänner projekten från fall till fall efter diskussioner med partnerländerna, de regionala sekretariaten och experterna på området. Under diskussionerna ser deltagarna till att projektförslagen har en regional dimension. Partnerländerna välkomnade det nya tillvägagångssättet eftersom de nu är mer delaktiga i det förfarande som leder fram till beslutet om att bevilja ett projektförslag finansiering. Partnerländerna är dock oroad över tidsåtgången mellan projektförslag och projektgenomförande och skulle välkomna förbättringar i det avseendet.

39

Fram till april 2014 hade 40 projekt (se **bilaga V**) valts ut. De första projekten började genomföras den 1 januari 2013. De flesta av dem handlar om ökad medvetenhet, nätverksbyggande, kunskapsöverföring, utbildning, kapacitetsuppbyggnad och uppdaterad lagstiftning (se exemplet i **ruta 2**).

40

Unicri fick ansvaret att förvalta de första 19 projekten i initiativet, bland annat att utse och teckna avtal med projektens genomförandeorgan, enligt FN:s regler. Det innebär att alla ideella organisationer i världen med relevant expertis kunde delta. År 2012 tog EuropeAid över förvaltningen av senare projekt, eftersom vissa EU-medlemsstater uttryckt att de ville att deras egna experter skulle vara mer delaktiga i arbetet och ville understryka EU:s roll som givare.

41

Eftersom EuropeAid har organiserat projektens genomförande består de konsortier som ansvarar för genomförandet av myndigheter, organ och experter från EU:s medlemsstater. Endast ett fåtal myndigheter, organ eller experter från partnerländerna deltar i dessa konsortier trots att de ibland har stor erfarenhet av de aktuella frågorna. Detta kan vara ett hinder för partnerländernas egenansvar för åtgärderna och påverka projektresultatens hållbarhet. Dessutom skulle CBRN-kapaciteten i partnerländerna förbättras om de i större utsträckning kunde bidra med egen expertis. Detta var också ett av initiativets huvudsyften.

17 SMART = specifika, mätbara, uppnåbara, relevanta och tidsbundna.

Exempel på ett projekt

Titel	Projekt 5: Kunskapsutveckling och överföring av bästa praxis i fråga om övervakningen av import/export av kemiska, biologiska, radiologiska och nukleära ämnen.
Målområde	Afrikanska atlantkusten, Centralasien, Mellanöstern och Nordafrika
Genomförandeorgan	Den tyska ekonomi- och exportkontrollmyndigheten (Bafa), Tyskland
Datum	1.1.2013–31.12.2014
Budget (euro)	1 440 000
Syfte	<ol style="list-style-type: none">1. Hjälpa till att bygga upp ländernas kapacitet på import-/exportkontrollområdet genom att utveckla särskilda förfaranden och riktlinjer för att förhindra olaglig gränsöverskridande transport av farliga kemiska, biologiska, radiologiska och nukleära material.2. Bygga upp förtroendet mellan företag, myndigheter osv. som arbetar inom import-/exporttillsyn på nationell och regional nivå.3. Ta fram ett hållbart system för kunskapsutbyte som kan användas i ett brett spektrum av länder och myndighetsstrukturer och som bygger på fritt tillgängliga verktygspaket för import/export av kemiska, biologiska, radiologiska och nukleära material.4. Förbättra det regionala interinstitutionella samarbetet och standardiseringen i förhållande till internationella förfaranden och riktlinjer för import-/exportkontroll.

Det finns ett bilateralt samarbete mellan beslutsfattande organ och genomförandeorgan men det finns inte något forum för ett mer omfattande strategiskt samarbete

42

Under den inledande fasen inrättades en samordningskommitté där företrädare för de beslutsfattande organen (Europeiska utrikestjänsten och EuropeAid) och genomförandeorganen (JRC och Unicri) kunde diskutera det pågående arbetet med att inrätta initiativet, däribland regionala prioriteringar, valet av projekt som Unicri skulle driva m.m. När projekten hade valts ut upplöstes kommittén. Sedan dess samarbetar de berörda parterna främst bilateralt.

43

Flera av de berörda organen har uttryckt att samarbetet, samordningen och kommunikationen mellan dem skulle kunna förbättras, t.ex. genom att återinrätta samordningskommittén som ett forum för ett mer omfattande strategiskt samarbete. Kommittén skulle bistå med att klargöra vissa frågor och fastställa prioriteringar på ett mer tidseffektivt sätt, vilket skulle minska behovet av otaliga bilaterala diskussioner.

44

Vid sidan av initiativet om kompetenscentrum finns det även andra möjligheter att finansiera CBRN-relaterade projekt, t.ex. genom Internationella atomenergiorganet eller byråer i EU:s medlemsstater.

45

Kommissionen har ingen samlad översikt över alla projekt som finansieras inom alla instrument på det säkerhetspolitiska området, inte heller över alla CBRN-relaterade riskminimeringsprojekt som finansieras av andra givare.

Ett övervakningssystem har inrättats

46

EuropeAid har inrättat ett övervakningssystem för initiativet som bygger på centrala resultat- och effektindikatorer. EuropeAid övervakar även projekt med stöd av JRC och av Unicri. EuropeAids årliga verksamhetsrapport innehåller även information om initiativets genomförande.

47

JRC har tagit fram en välutvecklad och omfattande webbplats som ger berörda parter uppdaterad information om projektförslagen samt om urvalet och genomförandet av projekten.

48

Rådet rapporterar i sin halvårsrapport om genomförandet av EU:s strategi mot spridning av massförstörelsevapen¹⁸ om arbetet med att minska CBRN-risker, bland annat initiativet om kompetenscentrum.

49

Eftersom projekten inleddes först 2013 (se punkt 39) är det för tidigt att utvärdera det inrättade övervakningssystemets ändamålsenlighet.

18 Den senaste halvårsrapporten har offentliggjorts i *Europeiska unionens officiella tidning*, EUT C 54, 25.2.2014.

Slutsatser

50

När det gäller revisionens övergripande frågeställning drar revisionsrätten slutsatsen att EU:s initiativ om kompetenscentrum på CBRN-området på ett ändamålsenligt sätt kan bidra till att minska kemiska, biologiska, radiologiska och nukleära risker som härrör från länder utanför EU, men att flera delar fortfarande måste slutföras.

51

När det gäller de tre delfrågorna konstaterar revisionsrätten följande:

- a) Utformningen av initiativet bygger på en grundlig analys och syftar till att åtgärda de brister som konstaterats inom det tidigare Tacisprogrammet. Det heltäckande och efterfrågestyrda tillvägagångssättet med sitt tydliga fokus på regionalt samarbete utgör en långsiktig strategi för att hantera de prioriteringar som fastställdes i den europeiska säkerhetsstrategin och EU:s strategi mot spridning av massförstörelsevapen och som ännu inte har åtgärdats. Initiativet innebär att alla berörda parter i partnerländerna involveras på ett mycket tidigt stadium, vilket bidrar till initiativets hållbarhet och partnerländernas egenansvar i de många regioner som berörs.
- b) Initiativet har trots sin komplexitet generellt sett en lämplig organisationsstruktur, som dock är i behov av vissa justeringar. Valet av de två genomförandeorganen och regionerna var väl motiverade, och båda de berörda organen har en specifik roll. De regionala sekretariaten saknar dock teknisk kapacitet. EU:s delegationer utnyttjar inte tillräckligt sin ställning för att öka det politiska stödet i partnerländerna och etablera kontakter med EU:s medlemsstater.
- c) Ett lämpligt förvaltningssystem har inrättats och håller på att tas i drift. Vissa delar av initiativet har dock blivit försenade. Det togs inte tillräcklig hänsyn till initiativets komplexitet i den inledande genomförandeplanen. Det innebär att genomförandeplanen inte kunde tillämpas fullt ut eftersom viktiga delar, t.ex. behovsbedömningarna, inte var färdiga när projekturvalet inleddes. I ett tidigare skede av initiativet var partnerländerna inte tillräckligt involverade i projekturvalet. Vissa projekt håller på att genomföras, och övervakningssystem har inrättats. Revisionsrätten noterar att samarbetet mellan de beslutsfattande organen (Europeiska utrikestjänsten och EuropeAid) å ena sidan och genomförandeorganen (JRC och Unicri) å andra sidan endast sker på bilateral basis.

Rekommendationer

52

När det gäller initiativets nuvarande struktur bör Europeiska utrikestjänsten och kommissionen vidta följande åtgärder:

- Koncentrera EU:s finansiering till de områden som är mest relevanta för EU:s säkerhet för att få störst direkt nytta.
- Öka de regionala sekretariatens kapacitet genom att öka den tekniska expertisen.
- Låta EU-delegationerna få en mer framträdande roll, särskilt i länder där det har inrättats ett regionalt sekretariat.

53

När det gäller förvaltningen av projekten bör kommissionen vidta följande åtgärder:

- Vidta åtgärder för att involvera partnerländerna i både initiativtagandet till projekt och i projektens genomförande. Detta skulle öka deras egenansvar för åtgärderna och säkerställa åtgärdernas hållbarhet.
- Fortsätta insatserna för att förbättra förfarandena för att minska tidsåtgången mellan projektförslag och projektgenomförande.
- Förbättra samarbetet mellan de beslutsfattande organen och genomförandeorganen, t.ex. genom att återinrätta samordningskommittén.

Denna rapport antogs av revisionsrättens avdelning III, med ledamoten Karel Pinxten som ordförande, vid dess sammanträde i Luxemburg den 7 oktober 2014.

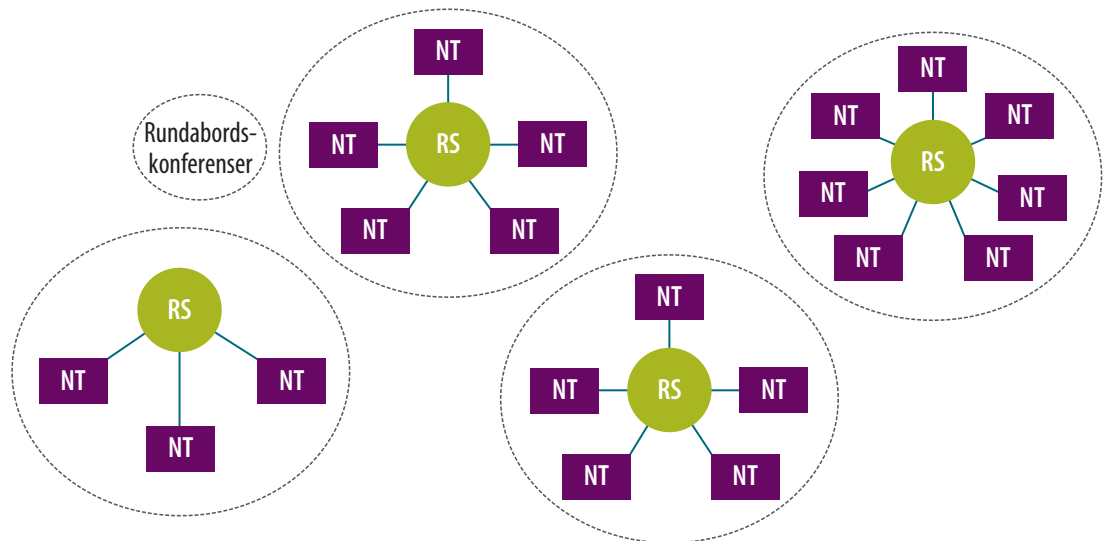
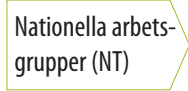
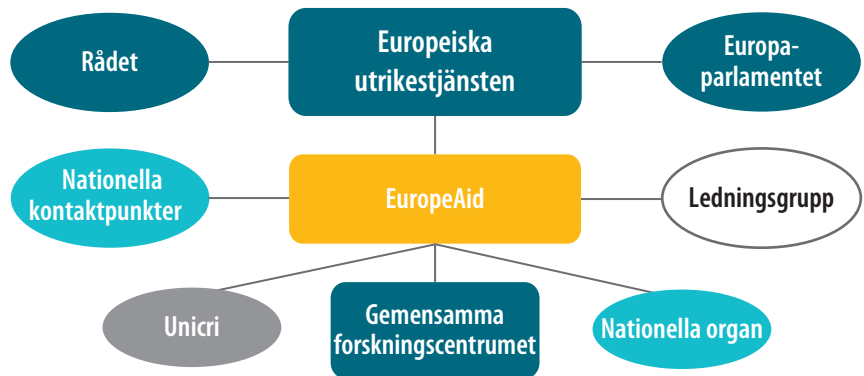
För revisionsrätten

Vítor Manuel da SILVA CALDEIRA
Ordförande

Bilaga I

Initiativets struktur

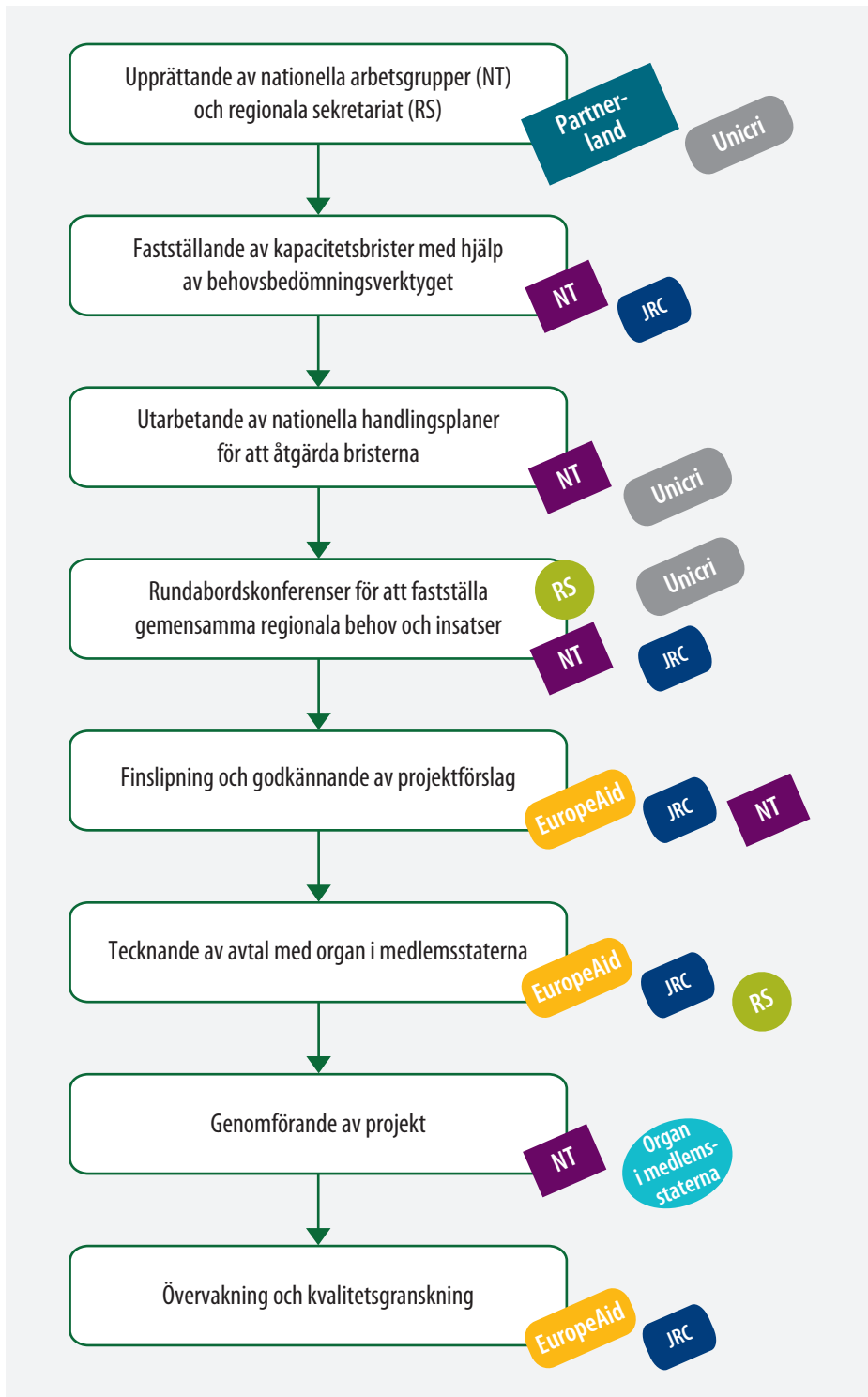
Förteckning över regionala sekretariat

Förkortning	Region	Deltagande länder
SEA	Sydostasien	Brunei Darussalam, Kambodja, Indonesien, Demokratiska folkrepubliken Laos, Malaysia, Myanmar, Filippinerna, Singapore, Thailand, Vietnam
AAF	Afrikanska atlantkusten	Elfenbenskusten, Gabon, Liberia, Mauretanium, Marocko, Senegal, Togo
NA	Nordafrika	Algeriet, Libyen, Marocko, Tunisien
SEE	Sydösteuropa, Sydkaukasien, Moldavien och Ukraina	Albanien, Armenien, Bosnien och Hercegovina, f.d. jugoslaviska republiken Makedonien, Georgien, Moldavien, Montenegro, Serbien, Ukraina
CA	Centralasien	Kirgizistan, Tadzjikistan, Uzbekistan
ME	Mellanöstern	Irak, Jordanien, Libanon
ECA	Öst- och Centralafrika	Burundi, Demokratiska republiken Kongo, Ghana, Kenya, Rwanda, Seychellerna, Uganda, Zambia

Förhandlingar pågår:

GCC	Gulfstaternas samarbetsråd	Ännu inte fastställt
-----	----------------------------	----------------------

Initiativets olika delar och deltagande organ

Initiativets genomförandeorgan

	JRC	Unicri
Fullständigt namn	Gemensamma forskningscentrumet	FN:s institut för interregional juridisk forskning
Säte	Bryssel, Belgien. Dessutom sju externa forskningsinstitut	Turin, Italien
Verksamhetsområde	Vetenskaplig forskning, ursprungligen med särskilt fokus på nukleära och radiologiska frågor	Brottsförebyggande och straffrätt
Webbplats	http://ec.europa.eu/dgs/jrc/index.cfm?id=10	http://www.unicri.it/
Skäl att utses till genomförandeorgan för initiativet	<ul style="list-style-type: none"> – Relevant teknisk know-how – Gott samarbete i tidigare program – Internationellt erkännande som expertorgan på området – Erfarenhet av projektledning 	<ul style="list-style-type: none"> – Expertis inom brottslighet och straffrätt – Know-how i fråga om kapacitetsuppbyggnad i tredjeländer – Tidigare samarbete med Europeiska kommissionen – Det behövs ett FN-organ, eftersom initiativet berör känsliga säkerhetsrelaterade frågor för partnerländerna
Huvuduppgifter inom initiativet	<ul style="list-style-type: none"> – Tillhandahållande av tekniskt och vetenskapligt stöd – Hjälp med att upprätta projektförslag, bland annat med att utforma tekniska specifikationer – Stöd till EuropeAid vid valet av projekt – Upprättande och underhåll av övervakningsmekanismer för projekten och initiativet som helhet – Utförande av behovsbedömningar tillsammans med partnerländerna 	<ul style="list-style-type: none"> – Metodförberedelser – Upprättande av regionala sekretariat, inklusive rekrytering av fast anställd personal – Stöd under uppbyggnaden av strukturer i partnerländerna (nationella kontaktpunkter, nationella arbetsgrupper) – Upprättande av nationella handlingsplaner tillsammans med partnerländerna – Anordnande av regionala rundabordskonferenser, vilket säkerställer ett regionalt samarbete och är till stöd vid upprättandet av projektförslag

Förteckning över projekt som för närvarande genomförs inom initiativet¹

Projekt-nummer	Titel	Genomförande-period	Budget i euro	Länder/regioner (förkortningarna förklaras i bilaga II)
Projekt 040	Stöd till sjukvårdslaboratorier för att minska potentiella biologiska risker	1.1.2014–31.12.2016	4 495 712	CA, ME, SEE
Projekt 039	Ökad hälsosäkerhet i hamnar, på flygplatser och vid gränsövergångar	23.7.2013–22.7.2015	1 500 000	CA, ME, NA, SEE
Projekt 038	Ökad exportkontroll av varor med dubbla användningsområden	1.1.2014–31.12.2015	2 500 000	CA, ME
Projekt 037	Nätverk av human- resp. veterinärvirologiska laboratorier och medicinska entomologiska laboratorier (<i>MEDILABSECURE</i>)	6.1.2014–5.1.2018	3 626 410	ME, NA, SEE
Projekt 036	Vidareutveckling och förstärkning av programmet för utbildning i interventionsepidemiologi i Medelhavsområdet (MediPIET)	1.1.2014–31.12.2017	6 400 000	ME, NA, SEE
Projekt 035	Hantering av farligt kemiskt och biologiskt avfall	1.1.2014–30.6.2017	3 871 800	AAF, NA
Projekt 034	Ökad kapacitet vid CBRN-relaterade krisinsatser och vid kemiska och medicinska kriser	1.1.2014–31.12.2016	3 914 034	ME
Projekt 033	Stärka den nationella rättsliga ramen på CBRN-området och anordna specialiserad och teknisk utbildning för att öka beredskapen och insatskapaciteten på CBRN-området	15.9.2013–14.9.2016	2 699 069	AAF, ECA
Projekt 032	Inrättande av ett Medelhavsprogram för utbildning av epidemiologer på fältet (MediPIET)	1.1.2013–1.12.2014	440 000	AAF, ME, NA, SEE
Projekt 031	Nätverk av universitet och institut för att öka medvetenheten om problemen med kemiskt material med dubbla användningsområden	1.1.2013–31.12.2014	800 000	Internationellt
Projekt 030	Expertnätverk inom nukleär kriminalteknik i Sydostasien	1.1.2013–31.12.2014	600 000	SEA
Projekt 029	Regional personalutveckling inom kärnsäkerhet, nukleärt fysiskt skydd och kärnsäkerhetskontroller genom ett akademiskt mastersprogram i Thailand	1.1.2013–31.12.2014	340 000	SEA
Projekt 028	Stöd till utvecklingen av ett integrerat nationellt säkerhetssystem för nukleära och radioaktiva material	1.1.2013–31.12.2014	1 000 000	SEA
Projekt 027	Hantering av biologiska risker	1.1.2013–31.12.2014	480 000	Länder i SEA
Projekt 026	Förutsättningar för att stärka nationella rättsliga ramar på CBRN-området	1.1.2013–31.12.2014	300 000	Libanon, Tunisien
Projekt 025	Kunskapsutveckling och överföring av bästa praxis om biosäkerhet/bioskydd/hantering av biorisker	1.1.2013–31.12.2014	480 000	ME
Projekt 024	Utveckling av en metod för att upptäcka, hantera och skydda allmänheten från radiologiska och nukleära material	1.1.2013–31.12.2014	600 000	Mauretanien, Marocko, Senegal
Projekt 023	Bygga upp kapaciteten för att identifiera och hantera hot från kemiska, biologiska, radiologiska och nukleära ämnen	1.1.2013–31.12.2014	500 000	Länderna på Balkan, ME, NA och SEA

¹ <http://www.cbrn-coe.eu/Projects.aspx>

Projekt-nummer	Titel	Genomförande-period	Budget i euro	Länder/regioner (förkortningarna förklaras i bilaga II)
Projekt 022	Anordnande av specialiserad teknisk utbildning för att öka kapaciteten vid de första insatserna vid CBRN-incidenter	1.1.2013–31.12.2014	700 000	AAF, SEA
Projekt 021	Bygga upp en regional gränskontrollkapacitet för att identifiera och upptäcka CBRN-material	1.1.2013–31.12.2014	700 000	AAF, SEA
Projekt 019	Utarbeta förfaranden och riktlinjer för att skapa nya och förbättra befintliga informationshanteringssystem och datautbytesmekanismer för CBRN-material under tillsyn	3.1.2013–2.1.2015	400 000	Internationellt
Projekt 018	Internationellt nätverk av universitet och institut för att öka medvetenheten om problemen med dubbla användningsområden på det biotekniska området	1.1.2013–31.12.2014	399 719	Internationellt
Projekt 017	Upprätta en nationell åtgärdsplan i Ghana och Kenya för insatser vid händelser som rör obehörig användning av kemiska, biologiska, radiologiska och nukleära material	15.5.2013–14.5.2015	240 000	Ghana och Kenya
Projekt 016	Stöd till utvecklingen av ett integrerat nationellt kärnsäkerhetssystem	1.1.2013–31.12.2014	400 000	NA
Projekt 015	Öka biosäkerheten och bioskyddet i laboratorier genom att utveckla en laboratoriedatabas över biologiska prover	Upphandling pågår	480 000	Länder i SEA
Projekt 014	Anordna specialiserad och teknisk utbildning för att öka kapaciteten vid uttryckningar	4.1.2013–3.1.2015	400 000	SEE
Projekt 013	Bygga upp kapaciteten och öka medvetenheten när det gäller att identifiera och hantera hot från kemiska, biologiska, radiologiska och nukleära material i Afrika söder om Sahara	1.1.2013–31.12.2014	319 924	ECA
Projekt 012	Utbyte av erfarenheter mellan EU och länder i Sydostasien om skärpta lagar och regler inom biosäkerhet och bioskydd, samt relevanta förvaltningssystem för laboratorier, genom regionala kompetenscentrum – fas 2	4.1.2013–3.1.2015	320 000	Länder i SEA
Projekt 011	Främja god praxis och interinstitutionella förfaranden för bedömning av risker i samband med felaktig användning av kemiska, biologiska, radiologiska och nukleära ämnen	1.1.2013–31.12.2014	1 915 452	Länder i NA, på Balkan, ME, SEA
Projekt 010	Utarbetande av e-utbildningar om att minska CBRN-risker	1.1.2013–31.12.2014	388 451	Internationellt
Projekt 009	Nationell åtgärdsplan i Libanon för CBRN-incidenter	1.1.2013–31.12.2014	159 900	Libanon
Projekt 008	Förutsättningar för att stärka nationella rättsliga ramar på CBRN-området	1.1.2013–31.12.2014	800 000	Länder i SEA
Projekt 007	Riktlinjer, förfaranden och standardisering i fråga om biosäkerhet/bioskydd	1.1.2013–31.12.2014	1 199 576	Länder i SEA, på Balkan, Moldavien
Projekt 006	Kunskapsutveckling och överföring av bästa praxis i fråga om hanteringen av kemiskt och biologiskt avfall	1.1.2013–31.12.2014	480 000	SEA
Projekt 005	Kunskapsutveckling och överföring av bästa praxis om övervakningen av import/export av kemiska, biologiska, radiologiska och nukleära ämnen	1.1.2013–31.12.2014	1 440 000	AAF, CA, ME, NA

Bilaga V

Projekt-nummer	Titel	Genomförande-period	Budget i euro	Länder/regioner (förkortningarna förklaras i bilaga II)
Projekt 004	Kunskapsutveckling och överföring av bästa praxis i fråga om interinstitutionella insatser vid CBRN-incidenter	1.1.2013–31.12.2014	959 675	SEA, SEE
Projekt 003	Kunskapsutveckling och överföring av bästa praxis i fråga om biosäkerhet/bioskydd/hantering av biorisker	1.1.2013–31.12.2014	1 920 000	AAF, NA, SEA, SEE
Projekt 002	Bygga upp kapaciteten att identifiera och hantera hot från kemiska, biologiska, radiologiska och nukleära ämnen	1.1.2013–31.12.2014	160 000	Balkanländerna
Projekt 001	Identifiera och öka den kriminaltekniska kapaciteten att förebygga organiserad brottslighet och olaglig handel med kemiska ämnen, inklusive utbildning och utrustning för tulltjänstemän i yttre tjänst	1.1.2013–31.12.2014	640 000	Balkanländerna
PILOT 2	Skärpta lagar och regler på områdena biosäkerhet, bioskydd och förvaltningssystem för laboratorier	1.1.2011–30.11.2012	375 000	Länder i SEA
PILOT 1	Kapacitetsuppbyggnad för att förhindra olaglig handel med nukleära ämnen	1.1.2011–30.6.2012	375 000	Länder i SEA

Sammanfattning

VII

Kommissionen och utrikestjänsten välkomnar revisionsrättens slutsatser och håller med om att det finns delar av initiativet som måste slutföras. Goda framsteg har gjorts med att genomföra ett initiativ som grundas på ett frivilligt, efterfrågestyrt tillväggångssätt som kommer att behöva tid för att nå mognad och bör vara under ständig utveckling. Alla verktyg som behövs är på plats, t.ex. inrättande av nödvändiga strukturer i de flesta regioner, anordnande av rundabordskonferenser, ett frågeformulär för behovsbedömning, projektfinansiering i olika regioner, åtgärder för att övervaka projektgenomförande och utvärdering samt olika verktyg för synlighet. Vidare anordnas regelbundna möten med partnerländer, genomförandeorgan och internationella organisationer, och med EU-medlemsstaternas kontaktpunkter. De första nationella handlingsplanerna är under utarbetande i fem pilotländer. Andra insatser görs för att uppmana fler partnerländer att delta i programmet. Mer än 20 nya partnerländer har uttryckt intresse för att ansluta sig till programmet. Med dessa komponenter och de nätverk som har bildats kan initiativet bidra till en bättre säkerhets- och riskhantering för EU och deltagande länder.

VIII

Förutom att initiativet bidrar till målen för den europeiska säkerhetsstrategin och EU-strategin för att bekämpa brottslig verksamhet i anslutning till icke-spridning av massförstörelsevapen, minskar det också riskerna i anslutning till naturliga och människoorsakade CBRN-hot. Där det föreligger risker med koppling till massförstörelsevapen stärker initiativet åtgärderna för icke-spridning, men ser man till initiativets geografiska räckvidd ges stöd även där mer övergripande CBRN-risker uppstår.

IX

Kommissionen och Unicri ger programstöd av olika men kompletterande karaktär till initiativet. Ledningsgruppen ger vid behov stöd i förvaltningsfrågor. Stöd på plats kommer att ges till ett antal regionala sekretariat, särskilt de som är verksamma i anslutande länder, kandidatländer och grannskapsländer.

Nu när nätverk är på plats har kommissionen för avsikt att förbättra den tekniska kapaciteten där den bäst kan utnyttjas. EU:s delegationer spelar en allt större roll när det gäller att stödja initiativet. Nu när den efterfrågestyrda, frivilliga grunden för deltagande är på plats kan stöd från delegationerna mobiliseras utan att ses som en drivkraft för regionalt samarbete.

X

Partnerländernas olika kapacitet att driva initiativet framåt har lett till en något ojämn utveckling.

XI

Kommissionen och utrikestjänsten tackar revisionsrätten för dess rekommendationer, som kommer att stärka de interna insatserna för att förbättra initiativet.

Iakttagelser

21

Initiativets frivilliga, efterfrågestyrda strategi ses som en modell för att få till stånd samarbete i komplexa säkerhetsfrågor.

26

Valet av regioner var resultatet av en övergripande strategi där utrike tjänsten, kommissionen och länderna i regionerna fick stöd av EU:s medlemsstater, som deltog i urvalet genom att skicka experter som betalades av kommissionen.

Tanken är givetvis att prioritera anslutande länder och kandidatländer, liksom länder som omfattas av EU:s grannskapspolitik. Betydelsen av risker och hot i andra regioner får inte underskattas, något som Fukushima, den senaste tidens ebolautbrott och pandemierna med ursprung i Sydostasien har visat. Initiativet har en inneboende flexibilitet, vilket möjliggör en effektiv reaktion på globala och nya not.

27

Stöd på plats kommer att ges till ett antal regionala sekretariat, särskilt de som är verksamma i anslutande länder, kandidatländer och grannskapsländer. Åtgärder vidtas nu för att underlätta denna process.

28

Detta är en prioriterad uppföljningsåtgärd för utrike tjänsten och EuropeAid, och verktyg håller på att utvecklas för att ge delegationerna och medlemsstaternas ambassader bättre möjligheter att stödja initiativet.

29

Partnerländernas olika kapacitet att driva initiativet framåt har lett till en något ojämn utveckling. Prioritering av vissa regioner, med utgångspunkt i EU:s säkerhetsprioriteringar och partnernas kapacitet, var ett tillvägagångssätt som svarade mot genomföranderamen.

34

All verksamhet inom initiativet är frivillig. Partnerländerna avgör om de vill utveckla en nationell CBRN-handlingsplan eller inte.

35

Projektfinansieringen kräver inte i sig ett frågeformulär för behovsbedömning eller en nationell handlingsplan. I en del fall vidtar kommissionen åtgärder på grundval av särskilda förfrågningar från partnerländer om att ett brådskande prioriterat problem som handlar om att minska CBRN-risker behöver lösas.

36

Det var bara i initiativets inledningskede som projekt föreslogs av genomförandeorgan när det fanns brådskande och uppenbara behov som kunde förutses. Efterfrågestyrningen befann sig då i det första utvecklingskedet.

37

Efter den första erfarenheten har ett antal åtgärder vidtagits för att förbättra kommunikationen med partnerländerna om kvalitetskraven för CBRN-relaterade projekt som är berättigade till EU-finansiering. Målen och finansieringskriterierna diskuteras nu regelbundet vid rundabordskonferenserna i regionerna, vid mötena med cheferna för regionala sekretariat och vid mötena med de nationella CBRN-kontaktpunkterna. De projektförslag som tidigare mottagits har ofta haft alltför begränsad omfattning och har många gånger enbart haft nationell, i stället för regional, karaktär. JRC följde noga alla ändringar av projektförslag. Alla ursprungliga projektförslag finns arkiverade och kan när som helst granskas.

38

Jämfört med andra program är tidsperioderna relativt korta beroende på den så kallade N+1-regeln, som gäller för initiativet. Ett projekt inleds i genomsnitt 15 månader efter kommissionens beslut om det årliga handlingsprogrammet.

40

Förbättrad synlighet för EU i anslutning till initiativet är fortfarande en viktig prioritering för kommissionen och utrikestjänsten.

41

Ett antal åtgärder har vidtagits för att uppmuntra ökat deltagande i arbetet från partnerländernas sida. Exempelvis har det föreslagits för de konsortier som ansvarar för genomförandet att lokala experter ska engageras.

Gemensamt svar på punkterna 42 och 43

Återinrättandet av en samordningskommitté bör underlätta ett bredare samarbete, och tonvikten bör ligga på strategiska riktlinjer och genomförandeåtgärder. Kommitténs format kan variera eftersom diskussioner med genomförandepartner som Unicri måste föras med respekt för kommissionens budgetförordningar.

Det är dock fortfarande nödvändigt med bilateralt samarbete för mer ingående diskussion om vissa frågor, t.ex. kontraktsfrågor och ekonomiska frågor.

45

Kommissionen gör alla ansträngningar som krävs för att samordna EU:s verksamheter på CBRN-området i och utanför EU.

Det finns olika forum för samordning, t.ex. EU:s CBRN-handlingsplan, olika arbetsgrupper på rådsnivå, G8/G7-gruppens globala partnerskap (med viktiga parter och partner, bl.a. internationella organisationer som IAEA, WHO, 1540-kommittén, OPCW, ISTC och STCU), och det globala initiativet för att bekämpa nukleär terrorism (inlett av Ryssland och Förenta staterna). Tack vare dessa samordningsinsatser har kommissionen bästa möjliga samlade översikt.

Slutsatser och rekommendationer

50

Kommissionen och utrikestjänsten välkomnar revisionsrättens rapport om EU:s kompetenscentrum på CBRN-området. En efterfrågestyrd och regional strategi är nödvändig och av stort värde för våra institutioner.

51 a)

Vi välkomnar revisionsrättens slutsatser. Det finns delar av initiativet som måste slutföras. Goda framsteg har gjorts med att genomföra ett initiativ som grundas på ett frivilligt, efterfrågestyrt tillvägagångssätt som kommer att behöva tid för att nå mognad och bör vara under ständig utveckling. Alla verktyg som behövs är på plats, t.ex. inrättande av nödvändiga strukturer i de flesta regioner, anordnande av rundabordskonferenser, ett frågeformulär för behovsbedömning, projektfinansiering i olika regioner, åtgärder för att övervaka projektgenomförande och utvärdering samt olika verktyg för synlighet. Vidare anordnas regelbundna möten med partnerländer, genomförandeorgan och internationella organisationer, och med EU-medlemsstaternas kontaktpunkter. De första nationella handlingsplanerna är under utarbetande i fem pilotländer. Andra insatser görs för att uppmuntra fler partnerländer att delta i programmet. Mer än 20 nya partnerländer har uttryckt intresse för att ansluta sig till programmet. Med dessa komponenter och de nätverk som har bildats kan initiativet bidra till en bättre säkerhets- och riskhantering för EU och deltagande länder.

51 b)

Kommissionen och Unicri ger programstöd av olika men kompletterande karaktär till initiativet. Ledningsgruppen ger vid behov stöd i förvaltningsfrågor. Stöd på plats kommer att ges till ett antal regionala sekretariat, särskilt de som är verksamma i anslutande länder, kandidatländer och grannskapsländer.

Nu när nätverk är på plats har kommissionen för avsikt att förbättra den tekniska kapaciteten där den bäst kan utnyttjas. EU:s delegationer spelar en allt större roll när det gäller att stödja initiativet. Nu när den efterfrågestyrda, frivilliga grunden för deltagande är på plats kan stöd från delegationerna mobiliseras.

51 c)

I vissa avseenden har det varit oundvikligt att framstegen varierat, men nu när verktygen är på plats är genomförandet av programmet jämnare även om framstegen kommer att fortsätta att variera mellan regionerna. Nu undersöker man hur det goda bilaterala samarbetet mellan beslutsfattande organ och mellan genomförandepartner kan utökas till att omfatta alla fyra organen.

52 Första punkten

Kommissionen och utrike tjänsten godtar rekommendationen. Initiativet har en inneboende flexibilitet, vilket möjliggör en effektiv reaktion på globala och nya not.

52 Andra punkten

Kommissionen och utrike tjänsten godtar rekommendationen. Stöd på plats kommer att ges till ett antal regionala sekretariat, särskilt de som är verksamma i anslutande länder, kandidatländer och grannskapsländer. Åtgärder vidtas nu för att underlätta denna process.

52 Tredje punkten

Kommissionen och utrike tjänsten godtar rekommendationen. Detta är en prioriterad uppföljningsåtgärd för utrike tjänsten och kommissionen, och verktyg håller på att utvecklas för att ge delegationerna och medlemsstaternas ambassader bättre möjligheter att stödja initiativet.

53 Första punkten

Kommissionen och utrike tjänsten godtar rekommendationen. De konsortier som ansvarar för genomförandet uppmanas att engagera lokala experter när projekten genomförs.

53 Andra punkten

Kommissionen och utrike tjänsten godtar rekommendationen. Jämfört med andra program är tidsperioderna relativt korta beroende på den så kallade N+1-regeln, som gäller för initiativet. Ett projekt inleds i genomsnitt 15 månader efter kommissionens beslut om det årliga handlingsprogrammet. Kommissionen kommer att sträva efter att minska fördröjningen ytterligare.

53 Tredje punkten

Kommissionen och utrike tjänsten godtar rekommendationen. Samordningskommittén, som fokuserar på strategiska frågor och genomförandefrågor, kommer att återinrättas. Kommitténs format kan variera eftersom diskussioner med genomförandepartner som Unicri måste föras med respekt för kommissionens budgetförordningar.

HUR HITTAR MAN EU:s PUBLIKATIONER?

Gratispublikationer

- Ett enskilt exemplar genom EU Bookshop (<http://bookshop.europa.eu>).
- Flera exemplar/affischer/kartor hos Europeiska unionens representationer (http://ec.europa.eu/represent_sv.htm), hos delegationer i länder utanför EU (http://eeas.europa.eu/delegations/index_sv.htm), genom att kontakta nätverket Europe Direct (http://europa.eu/europedirect/index_sv.htm) eller ringa 00 800 6 7 8 9 10 11 (gratis inom hela EU) (*).

(* Varken informationen eller samtalen kostar i regel något (men vissa operatörer, telefonkiosker och hotell kan ta betalt för samtalen).

Avgiftsbelagda publikationer

- Genom EU Bookshop (<http://bookshop.europa.eu>).

Avgiftsbelagda prenumerationer

- Genom ett av Europeiska unionens publikationsbyrås försäljningsombud (http://publications.europa.eu/others/agents/index_sv.htm).

Europeiska unionen lanserade sitt initiativ om kompetenscentrum på det kemiska, biologiska, radiologiska och nukleära området (CBRN) i maj 2010. Initiativet är avsett att stärka den institutionella kapaciteten i tredjeländer för att minska de kemiska, biologiska, radiologiska och nukleära riskerna som, om de inte motverkas, kan utgöra ett hot mot EU.

Vid revisionen undersökte revisionsrätten om EU:s initiativ om kompetenscentrum på CBRN-området på ett ändamålsenligt sätt kan bidra till att minska den här typen av risker som härrör från länder utanför EU. Revisionsrätten drar slutsatsen att initiativet på ett ändamålsenligt sätt kan bidra till att minska kemiska, biologiska, radiologiska och nukleära risker som härrör från länder utanför EU, men att flera delar fortfarande måste slutföras. Revisionsrätten lägger fram ett antal rekommendationer som Europeiska utrikestjänsten och kommissionen bör ta hänsyn till för att vidareutveckla initiativet och garantera dess hållbarhet.

EUROPEISKA
REVISIONSRÄTTEN

Publikationsbyrån